

Методичний підхід до оцінювання ендogenousного інвестиційного потенціалу об'єднаних територіальних громад**

Метою статті є формування методичного підходу до оцінювання ендogenousного інвестиційного потенціалу об'єднаної територіальної громади в умовах проведення адміністративно-фінансової децентралізації. Узагальнено найбільш вживані в науковій літературі підходи до трактування категорії «інвестиційний потенціал» шляхом їх групування: 1) інвестиційний потенціал – сукупність об'єктивних передумов (можливостей) для здійснення інвестиційної діяльності; 2) інвестиційний потенціал – це сукупність інвестиційних ресурсів і факторів виробництва, необхідних для здійснення інвестиційної діяльності; 3) інвестиційний потенціал – сукупна можливість формувати внутрішні й залучати зовнішні інвестиційні ресурси з урахуванням природних, економічних і соціальних умов певної території. Запропоновано під ендogenousним інвестиційним потенціалом об'єднаної територіальної громади розуміти сукупність об'єктивних передумов (природних, економічних і соціальних) та внутрішніх наявних ресурсів (фінансових, трудових і виробничих) необхідних для здійснення інвестиційної діяльності з метою досягнення сталого розвитку територіальної громади. На основі вивчення існуючих підходів до трактування, оцінки та аналізу інвестиційного потенціалу на макро- та мезорівні (відповідно державний та регіональний рівень) розвинуто методичні засади оцінювання ендogenousного інвестиційного потенціалу об'єднаної територіальної громади в умовах сучасних реформ. Зокрема, визначено систему показників оцінювання на основі розрахунку підіндексів забезпеченості фінансовими, трудовими та виробничими ресурсами. Застосування такого комплексного підходу дозволить створити об'єктивну аналітичну основу для: прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо соціально-економічного та просторового розвитку об'єднаної територіальної громади; моніторингу факторів нарощення та чинників дестабілізації інвестиційного потенціалу; порівняння інвестиційної привабливості та рівня забезпечення інвестиційної безпеки в окремих об'єднаних територіальних громадах.

Ключові слова: інвестиційний потенціал, ендogenousний інвестиційний потенціал, об'єднана територіальна громада, адміністративно-фінансова децентралізація, оцінювання інвестиційного потенціалу.

DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-2\(84\)-159-163](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-2(84)-159-163)

Methodical Approach to the Evaluation of the Endogenous Investment Potential of the United Territorial Communities

The purpose of the article is to formulate a methodical approach to the evaluation of the endogenous investment potential of the united territorial communities in the context of administrative and financial decentralization. An overview of the approaches most commonly used in the scientific literature to interpreting the category of "investment potential" by grouping them was carried out. It was determined that: 1) investment potential is a set of objective prerequisites (opportunities) for carrying out investment activities; 2) investment potential is a combination

* Лещух Ірина Володимирівна, науковий співробітник відділу просторового розвитку Державної установи «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долішнього НАН України» (м. Львів), кандидат економічних наук.

** Статтю підготовлено в межах виконання гранту НАН України (виконується згідно з Розпорядженням Президії НАН України № 571 від 11.10.2018 р. «Про результати конкурсу на здобуття грантів НАН України дослідницькими лабораторіями/групами молодих учених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки у 2018 р.»).

of investment resources and production factors necessary for the implementation of investment activities; 3) investment potential is a cumulative opportunity to form internal and attract external investment resources taking into account the natural, economic and social conditions of a certain territory. According to the author the endogenous investment potential of the united territorial community is a set of objective prerequisites (natural, economic and social) and domestic available resources (financial, labor and production) necessary to carry out investment activities with the aim of achieving sustainable development of the territorial community. Based on a study of existing approaches to the interpretation, evaluation and analysis of the investment potential at the macro and meso level (state and regional level), a methodical framework has been developed for assessing the endogenous investment potential of the united territorial community in the context of modern reforms. In particular, a system of evaluation indicators has been defined based on the calculation of financial, labor and production resources sub-indices of security. The use of such an integrated approach will allow creating an objective analytical basis for: making informed management decisions on the socio-economic and spatial development of the united territorial community; monitoring of growth factors and factors of destabilization of investment potential; comparison of investment attractiveness and the level of investment security in selected united territorial communities.

Keywords: investment potential, endogenous investment potential, united territorial community, administrative and financial decentralization, evaluation of investment potential.

Постановка проблеми. За даними Міжнародного бізнес-компасу BDO у 2018 р. в рейтингу інвестиційної привабливості країн світу Україна посіла 131 місце, опустившись, порівняно із 2015 р., на 42 позиції, що свідчить про системне недоінвестування української економіки, яке, в тому числі, поглиблюється регіональними диспропорціями розміщення інвестиційних ресурсів. Головною причиною такої ситуації є несформованість інвестиційного потенціалу регіонів України, його неналежне використання та відсутність дієвої регіональної політики нарощування.

В умовах проведення адміністративно-фінансової децентралізації зростає необхідність оцінювання інвестиційного потенціалу України, починаючи із низинного рівня – рівня об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ). Однак, попри високий рівень значущості зазначеної проблеми, в науковій літературі досі не існує ані підходу до трактування даного поняття, ані єдиної загально визнаної методики, заснованої на чіткому розумінні динаміки інвестиційних процесів на мікрорівні. А це, своєю чергою, є першоосновою у виявленні резервів і пошуку шляхів нарощення інвестиційного потенціалу ОТГ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У більшості досліджень [1-5] інвестиційний потенціал розглядається на макро- та мезорівнях (відповідно державний та регіональний рівень) управління з трьох позицій: 1) як сукупність об'єктивних передумов (можливостей) для здійснення інвестиційної діяльності на певній території [1-3]; 2) як сукупність інвестиційних ресурсів і факторів виробництва, необхідних для здійснення інвестиційної діяльності [4-6]; 3) як сукупна можливість формувати внутрішні й залучати зовнішні інвестиційні з урахуванням природних, економічних і соціальних умов певної території [7-9].

Однак, майже не вивченим на сьогодні залишається мікрорівень інвестиційного потенціалу – рівень об'єднаної територіальної громади, який характеризується своїми, йому властивими показниками. Зазначене актуалізує проведення даного дослідження.

Метою статті є розроблення рекомендацій щодо формування методичного підходу до оцінювання ендегенного інвестиційного потенціалу об'єднаних

територіальних громад в умовах проведення адміністративно-фінансової децентралізації.

Виклад основного матеріалу. Чільне місце у соціально-економічному розвитку територіальної громади належить її ендегенному інвестиційному потенціалу. Існують різні точки зору щодо визначення поняття «інвестиційного потенціалу», факторів його формування та методів оцінки. Досліджуючи наявну наукову літературу, присвячену даному питанню, нами узагальнено найбільш вживані в науковій літературі підходи до трактування категорії «інвестиційний потенціал» на різних рівнях управління (макро-, мезо- та макрорівень) шляхом їх групування:

1) підходи, відповідно до яких інвестиційний потенціал розглядається як сукупність об'єктивних передумов (можливостей) для здійснення інвестиційної діяльності;

2) підходи, за якими інвестиційний потенціал – це сукупність інвестиційних ресурсів і факторів виробництва, необхідних для здійснення інвестиційної діяльності;

3) підходи, відповідно до яких інвестиційний потенціал розглядається як сукупна можливість формувати внутрішні й залучати зовнішні інвестиційні ресурси з урахуванням природних, економічних і соціальних умов певної території.

Аналізуючи узагальнені нами наукові підходи до розуміння сутності категорії «інвестиційний потенціал», вважаємо, що *ендегенний інвестиційний потенціал ОТГ* – це сукупність об'єктивних передумов (природних, економічних і соціальних) та внутрішніх наявних ресурсів (фінансових, трудових і виробничих) необхідних для здійснення інвестиційної діяльності з метою досягнення сталого розвитку територіальної громади.

Проведення в Україні фінансово-адміністративної децентралізації актуалізує розроблення методики оцінювання ендегенного інвестиційного потенціалу на рівні ОТГ.

При оцінюванні інвестиційного потенціалу ОТГ пропонуємо виходити з того, що:

1) Інвестиційний потенціал ОТГ *формують* інвестиційні ресурси та інвестиційні можливості.

2) Інвестиційний потенціал регіону *характеризують*:

Економіка та менеджмент

– кількість накопичених в економіці інвестиційних ресурсів, що за певних умов можуть трансформуватися в інвестиції, тобто кількість ресурсів служить базою інвестування;

– сукупність умов, необхідних для залучення даних ресурсів у процес інвестування, і є визначальним фактором рівня використання інвестиційного потенціалу.

3) Форми використання інвестиційного потенціалу – існуючий, набутий, прихований. При цьому, інвестиційний потенціал і його формування в сучасних умовах відображає систему управління інвестиційними можливостями, що включає процес планування, організації, мотивації та контролю. Такий підхід дасть можливість сформувати стратегічні цілі для розвитку території [10].

4) Ефективна інвестиційна діяльність потребує збалансованості темпів розвитку всіх складових інвестиційного потенціалу. Одним з найважливіших чинників дестабілізації інвестиційного потенціалу ОТГ є зовнішнє середовище, а відтак рівень потенціалу залежить не лише від ресурсів, а й від умов доступу до них. Враховуючи зазначене, максимальне зростання інвестиційного потенціалу обумовлюється не лише наявністю й обсягами ресурсів, а також ефективністю інвестиційної діяльності, сприятливими умовами зовнішнього середовища.

Аналіз наукової літератури, присвяченої дослідженню формування та оцінювання інвестиційного потенціалу на різних рівнях управління, а також проведений моніторинг наявної

статистичної бази в розрізі ОТГ дозволили запропонувати авторську методику оцінки ендегенного інвестиційного потенціалу ОТГ на основі розрахунку підіндексів забезпеченості ресурсами (табл. 1):

1) фінансовими – обсяг грошового капіталу, який може бути використаний ОТГ для забезпечення інвестиційного процесу. Враховує ресурси місцевих: органів влади, підприємств, фінансових посередників, домогосподарств;

2) трудовими – сукупність кількісно-якісних характеристик населення, здатного до праці та соціальних умов, що дають змогу формувати, розвивати та ефективно реалізувати трудові можливості населення на основі зайнятості в економіці ОТГ;

3) виробничими – сукупний результат господарської діяльності в ОТГ. При оцінюванні забезпеченості ОТГ виробничими ресурсами доцільно також врахувати додаткові фактори (чинники) інфраструктурного характеру, які сприяють розвитку місцевого підприємництва, наприклад економіко-географічне положення (зокрема, віддаленість ОТГ від районного та обласного центр, міжнародних пунктів пропуску (км) тощо) та інженерно-інфраструктурне облаштування (протяжність автомобільних шляхів з твердим покриттям (км), вантажооборот автомобільного транспорту (млн. км), наявність залізничного та авіасполучення тощо).

Таблиця 1

Показники оцінювання інвестиційного потенціалу об'єднаної територіальної громади

Складові інвестиційного потенціалу	Показники для розрахунку
Показники забезпеченості фінансовими ресурсами	Обсяг капітальних інвестицій, в розрахунку на одну особу наявного населення, тис. грн. Сукупні фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування, млн. грн. Обсяги кредитів, наданих в економіку регіону, в розрахунку на одну особу наявного населення, грн. Доходи місцевих бюджетів на одну особу наявного населення (з урахуванням міжбюджетних трансфертів), грн. Наявний дохід у розрахунку на одного жителя, грн. Середньомісячна номінальна заробітна плата працівників, грн. Сукупні ресурси в середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство, грн.
Показники забезпеченості трудовими ресурсами	Середньорічна кількість працівників тис. осіб. Економічна активність, тис осіб. Рівень зареєстрованого безробіття, %. Потреба підприємств у працівниках на заміщення вільних робочих місць, тис. осіб. Кількість осіб, що підвищили кваліфікацію, тис. осіб. Міграційний приріст/скорочення населення, осіб.
Показники забезпеченості виробничими ресурсами	Основні засоби, млн. грн. Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг), в розрахунку на одну особу наявного населення, тис. грн. Кількість промислових підприємств, у розрахунку на 10 тис. наявного населення, од. Кількість суб'єктів державного реєстру підприємств та організацій України, у розрахунку на 10 тис. наявного населення, од. Кількість малих підприємств, у розрахунку на 10 тис. наявного населення, од. Вантажооборот автомобільного транспорту, млн. км. Кількість об'єктів роздрібною торгівлі, у розрахунку на 10 тис. наявного населення, од.

Джерело: розроблено автором.

Крім того, при оцінюванні ендегенного інвестиційного потенціалу ОТГ варто врахувати її:

1) природно-ресурсний потенціал (сукупність накопичених запасів природно-сировинних і матеріальних ресурсів, а також умов території, які здатні впливати на інвестиційний відтворувальний процес, відпочинок і туризм в ОТГ;

2) інноваційний потенціал – рівень розвитку наукових знань і ступінь впровадження у виробничо-господарські та соціально-економічні процеси досягнень науково-технічного прогресу.

Наголосимо, усі вище зазначені складові ендегенного інвестиційного потенціалу ОТГ слід розглядати як такі види ресурсів, обсяги та структура яких є динамічними та можуть змінюватися, наприклад, в результаті прийняття певних стратегічних управлінських рішень.

При оцінюванні ендегенного інвестиційного потенціалу ОТГ слід розраховувати підіндекси за кожною складовою інвестиційного потенціалу (див. табл. 1), далі – інтегральний індекс ендегенного інвестиційного потенціалу ОТГ.

Враховуючи, що наведені у табл. 1 показники є неоднорідними, тобто не підлягають зіставленню та містять значні внутрішньорегіональні коливання, необхідним є процес їх стандартизації, який забезпечить порівнянність та співставність сформованої інформаційної бази.

Процедуру стандартизації доцільно здійснити, виходячи з позиції, що наведені показники є показниками-стимуляторами (зростання їх значень позитивно впливає на загальний рівень потенціалу ОТГ) або показниками-дестимуляторами (зростання їх значень, відповідно, має негативний вплив) соціально-економічного розвитку:

$$N_i = \frac{Z_i - Z_{\min}}{Z_{\max} - Z_{\min}},$$

$$N_i = \frac{Z_{\max} - Z_i}{Z_{\max} - Z_{\min}},$$

де N_i – нормоване значення i -го показника в ОТГ; Z_i – значення i -го показника в ОТГ; $Z_{\max}$ – максимальне значення i -того показника в ОТГ; $Z_{\min}$ – мінімальне значення i -того показника в ОТГ.

Нормування первинних показників, здійснене за формулами (1) і (2), переведе їх величини у проміжок [0:1].

Розрахунок підіндексів (PI) за кожною із складових інвестиційного потенціалу здійснюється на основі адитивної моделі за формулою (3):

$$Pind = \frac{\sum_{i=1}^n N_i}{n}$$

де $Pind$ – підіндекс за складовою інвестиційного потенціалу; N_i – нормовані значення первинних показників за відповідною за складовою інвестиційного потенціалу; n – кількість показників у відповідній групі.

Вибір адитивної моделі впливає із теоретичного розуміння сутності, яка полягає в дотриманні наступних тверджень: відсутність впливу одного з первинних показників ($N_i = 0$) не означає, що груповий показник

буде мати нульове значення; зростання хоча б одного з стимулятора N_i приводить до збільшення сумарного значення незалежно від впливу інших; показники взаємозаміщують один одного [11, с. 83-87].

Для розрахунку ендегенного інвестиційного потенціалу ОТГ побудуємо мультиплікативну модель. При умові, що показники за усіма складовими інвестиційного потенціалу мають відносно однаковий вплив, мультиплікативна модель матиме вигляд (4):

$$EPP_{OTG} = \sqrt[4]{Pind_{\text{фр}} \cdot Pind_{\text{тр}} \cdot Pind_{\text{вр}}},$$

де EPP_{OTG} – інвестиційний потенціал ОТГ; $Pind_{\text{фр}}$ – підіндекс «забезпеченість ОТГ фінансовими ресурсами»; $Pind_{\text{тр}}$ – підіндекс «забезпеченість ОТГ трудовими ресурсами»; $Pind_{\text{вр}}$ – підіндекс «забезпеченість ОТГ виробничими ресурсами».

Числовий діапазон отриманого індексу ендегенного інвестиційного потенціалу ОТГ коливається в межах [0: 1]. Чим вищим є значення цього показника, то вищим є потенціал ОТГ, і – навпаки.

Для оцінювання істотності ендегенного інвестиційного потенціалу ОТГ за значеннями підіндексів та інтегрального індексу ендегенного інвестиційного потенціалу ОТГ візьмемо шкалу Харрінгтона [12, с. 81], де значення інтегрального індексу:

- 1) 0,80 – 1,00 – дуже високий рівень потенціалу;
- 2) 0,63 – 0,80 – високий рівень;
- 3) 0,37 – 0,63 – середній рівень;
- 4) 0,20 – 0,37 – низький рівень;
- 5) 0,00 – 0,20 – дуже низький рівень.

Інформаційною базою для проведення розрахунків за запропонованою методикою є офіційні дані ОТГ, Державної служби статистики України та її регіональних управлінь.

Висновки. Набувши певного рівня самостійності територіальні громади як адміністративно-територіальні одиниці базового рівня отримали широкі можливості використання наявних ресурсів для залучення інвестицій. В той же час, керівники місцевого рівня виявилися не готовими якісно презентувати перед інвесторами природно-ресурсний, виробничий та трудовий потенціал територіальної громади. Однією з ключових причин такої ситуації є відсутність зрозумілих та адаптованих методик оцінки інвестиційного потенціалу.

Обґрунтовані у статті показники представляють собою методичний підхід до оцінювання ендегенного інвестиційного потенціалу об'єднаної територіальної громади. Результати комплексного оцінювання ендегенного інвестиційного потенціалу ОТГ згідно запропонованого автором підходу дадуть можливість, з одного боку – створити об'єктивну аналітичну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо соціально-економічного та просторового розвитку відповідних адміністративних одиниць, а з іншого – стануть основою моніторингу факторів нарощення та чинників дестабілізації інвестиційного потенціалу; порівняння інвестиційної привабливості та рівня забезпечення інвестиційної безпеки в окремих ОТГ.

4 Список використаних джерел

1. Жук П. В., Сірик З. О. Інвестиційний потенціал територіальних громад: суть поняття та питання управління. *Регіональна економіка*, 2017. № 2. С. 16-22.
2. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. К.: Знання, 2007. 1072 с.
3. Пітюлич М. М., Машіко К. С., Кудак К. М., Пауш М. М. Потенціал територіальної громади: особливості формування і розвитку. *Молодий вчений*, 2016. № 4. С. 155-160.
4. Ключник Л. В. Інвестиційний потенціал регіону: теоретичні аспекти та оцінка. *Збірник наукових праць ЛНТУ. Серія «Регіональна економіка»*. 2011. Вип. 8(31). Ч. 1. С. 150-161.
5. Мірошніченко П. І. Активізація використання інвестиційного потенціалу регіону: автореф. дис. к-та екон. наук: 08.00.05 / Донецьк, 2007. 20 с.
6. Ткачик Ф. П. Інвестиційний потенціал регіону: сутність, компоненти та перспективи розвитку. URL: http://www.rusnauka.com/27_SSN_2012/Economics/13_117095.doc.htm
7. Гордієнко В. П. Інвестиційний потенціал регіону як економічна категорія. *Науковий вісник ХДУ*. 2014. Вип. 7. Ч. 4. С. 68-71.
8. Покатаєва К. П. Теоретичні аспекти визначення категорії «інвестиційний потенціал» та «інвестиційна привабливість». *Комунальне господарство міст*. 2007. Вип. 75. С. 262-268.
9. Кобушко Я. В. Еколого-економічна оцінка відтворення інвестиційного потенціалу регіону: дисертація на здобуття наукового ступеня канд. екон. наук. Суми: СумДУ, 2012. 241 с.
10. Нечитайло У. П. Аналіз сучасних підходів до визначення інвестиційного потенціалу регіону. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 15. С. 25-29.
11. Ткаченко О. О. Методичні підходи до визначення потенціалу просторової інтеграції бізнесу в регіоні. *Вісник Одеського національного університету. Економіка*. 2018. Том 23. Випуск 1(66). С. 83-87.
12. Ткач С. М. Управління ризиками інвестиційної діяльності в регіоні: теоретичні основи та прикладні аспекти: монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», 2015. 234 с.
13. Олексюк Г. В., Лисяк Н. М., Попадинець Н. М. Концептуально-структурні моделі ендегенного потенціалу об'єднаних територіальних громад як передумова підвищення їх конкурентоспроможності. *Економіка України*. 2019. № 3(688). С. 52-69.

4 References

1. Zhuk, P. V., Siryk, Z. O. (2017). Investytsiynyi potentsial terytorialnykh hromad: sut ponyattia ta pytannia upravlinnia [Investment potential of territorial communities: the essence of the concept and issues of governance]. *Rehionalna ekonomika*, (2), 16-22.
2. Zagorodnij, A. G. (2008). Finansovo-ekonomichnyj slovnyk [Financial and Economic Dictionary]. Kyiv: Znannya.
3. Pitiulych, M. M., Mashiko, K. S., Kudak, K. M., Paush, M. M. (2016). Potentsial terytorialnoi hromady:

osoblyvosti formuvannya i rozvytku [Potential of a Territorial Community: Peculiarities of Formation and Development]. *Molodyi vchenyi*, (4), 155-160.

4. Klyuchnyk, L. V. (2011). Investytsiynyj potentsial regionu: teoretychni aspekty ta ocinka [Investment potential of the region: theoretical aspects and assessment]. *Zbirnyk naukovykh prac LNTU. Seriya «Regionalna ekonomika»*, Vol. 1, 8(31), 105-161.

5. Miroshnychenko, P. I. (2007). Aktyvizatsiya vykorystannya investytsiynoho potentsialu rehionu [Activation of the use of the investment potential of the region]. (Candidate dissertation). Donetsk: Institute of Economic and Legal Research of NAS of Ukraine.

6. Tkachyk, F. P. (2012). Investytsiynyj potentsial regionu: sutnist, komponenty ta perspektyvy rozvytku [Investment potential of the region: the essence, components and prospects of development]. Retrieved from http://www.rusnauka.com/27_SSN_2012/Economics/13_117095.doc.htm

7. Gordiyenko, V. P. (2014). Investytsiynyj potentsial regionu yak ekonomichna kategoriya [Investment potential of the region as an economic category]. *Naukovyj visnyk XDU*, (7), 68-71.

8. Pokatayeva, K. P. (2007). Teoretychni aspekty vyznachennya kategoriyi «investytsiynyj potentsial» ta «investytsijna pryvablyvist» [Theoretical aspects of definition of the category “investment potential” and “investment attractiveness”]. *Komunalne gospodarstvo mist*, (75), 262-268.

9. Kobushko, Ya. V. (2012). Ekologo-ekonomichna ocinka vidtvorennya investytsiynoho potentsialu regionu [Ecological and economic assessment of the reproduction of the investment potential of the region] (Candidate dissertation). Sumy: Sumy State University.

10. Nechytaylo, U. P. (2010). Analiz suchasnykh pidkhodiv do vyznachennya investytsiynoho potentsialu rehionu [Analysis of modern approaches to the definition of the investment potential of the region]. *Investytsiyni: praktyka ta dosvid – Investment: Practice and Experience*, (15), 25-29.

11. Tkachenko, O. O. (2018). Metodichni pidkhody do vyznachennya potentsialu prostorovoyi integraciyi biznesu v regioni [Methodical approaches to determining the potential of spatial integration of business in region]. *Visnyk Odeskogo nacionalnogo universytetu. Ekonomika*, 1(66), 83-87.

12. Tkach, S. M. (2015). Upravlinnya ryzykamy investytsiynoyi diyalnosti v regioni: teoretychni osnovy ta prykladni aspekty [Risk Management of Investment Activities in the Region: Theoretical Foundations and Applied Aspects]. Lviv: DU “Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy”.

13. Oleksyuk, G. V., Lysyak, N. M., Popadynecz, N. M. (2019). Konceptualno-strukturni modeli endogennoho potentsialu obyednanykh terytorialnykh gromad yak peredumova pidvyshhennya yih konkurentospromozhnosti [Conceptual-structural models of endogenous potential of nation-wide territorial communities as prerequisites for their competitiveness]. *Ekonomika Ukrainy*, 3(688), 52-69.